

Yhteysviranomainen
Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen lausunto, Aittovaaran tuulivoimahanke, Tuulialfa Oy, Kiiminkijoki FI1101202 (SAC), Pudasjärvi

Aittovaaran tuulivoimahankkeen YVA-selostus ja siihen kuuluva Natura-arviointi olivat ensimmäisen kerran nähtävillä 30.8.2024. Yhteysviranomainen antoi 30.12.2024 ilmoituksen selostuksen täydennystarpeesta (POPELY/591/2023). Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ei tässä vaiheessa ottanut kantaa Natura-arviointiin. Täydennetty YVA-selostus liitteineen asetettiin uudelleen nähtäville 28.11.2025, jolloin yhteysviranomainen pyysi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta lausuntoa hankkeeseen liittyvästä Natura-arvioinnista. Lausuntopyyntö on käsitelty Lupa- ja valvontavirastossa, jonne Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen luonnonsuojelun valvontatehtävät ovat siirtyneet 1.1.2026 alkaen.

Natura-arvioinnista on toimitettu kaksi erillistä asiakirjaa: Hankkeen vaihtoehtoista VE 1 ja VE 2 laadittu Natura-arviointi (Afry Finland Oy, 25.5.2024) ja hankevaihtoehdosta VE 3 laadittu Natura-arviointi (Welado Design, 5.11.2025).

1 Kiiminkijoen Natura 2000-alue

Kiiminkijoki on luontodirektiivin mukainen erityisten suojelutoimien alue (SAC -alue). Kiiminkijoen pääuoman pituus on noin 180 kilometriä ja korkeusero merenpinnan ja joen alkukohdan välillä 151 metriä. Valuma-alueen koko on 3824 km² ja järvisyys 3,4 %.

Valjastamaton Kiiminkijoki on edustava luonnontilainen Fennoskandian jokireitti. Kiiminkijoen virtaaman vaihtelut ovat suuret.

Kiiminkijoki on luonnostaan ruskeavetinen, mikä aiheutuu korkeasta humuspitoisuudesta. Humusta kulkeutuu valuma-alueen soilta ja myös metsäojitus- ja turvetuotantoalueilta. Kiintoainesta on joessa ajoittain runsaasti. Vesienhoidon luokittelun mukainen joen pääuoman vedenlaatu on yläosassa erinomainen ja alaosassa hyvä; sivu-uomien vedenlaatu vaihtelee erinomaisesta tyydyttävään.

Kiiminkijoen pääuoman vedenlaadun on todettu olevan riittävä lohikaloille, mutta etenkin happamuuden ja humuskuormituksen suhteen veden laatu on kuitenkin ajoittain lähellä kriittisiä rajoja. Joen veden laatua tulee edelleen parantaa.

Kiiminkijoki on tieteellisesti arvokas tutkimuskohde, ja Kiiminkijoen alueella on merkitystä vaelluskaloille ja joillekin uhanalaisille kalalajeille. Tavoitteena on vaelluskalakantojen elvytys ja suojelu, mikä edellyttää veden laadun parantamista. Natura-alueen suojeluperusteena on luontotyyppit *karut kirjasvetiset järvet* (3110), *humuspitoiset järvet ja lammet* (3160), *luonnontilaiset jokireitit* (3210) ja *pikkujoet ja purot* (3260) sekä luontodirektiivin liitteen II laji lietetatar (*Persicaria foliosa*).

Suojeluperusteisiin kuuluvien luontotyyppien ja lajien suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyttäminen osana verkostoa. Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita: alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään alueen käyttöä ohjaamalla ja luontotyyppien, lajin ja populaation määrää lisätään ja elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein.

Kiiminkijoen suojelun toteutuskeinoina ovat koskiensuojelulaki ja vesilaki.

1.1 Natura-arviointi

Arvioinnin kohteena oleva hanke

Hankealueen pinta-ala on noin 3050 ha. Hankealueelle suunnitellaan 25 (VE1), 26 (VE 2) tai 20 (VE3) tuulivoimalaa. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä. Hankealueelle rakennetaan ja parannetaan tiestöä, tehdään maakaapelointia ja rakennetaan sähköasema. Ulkoista sähkönsiirtoa varten suunnitellaan 400 + 110 kilovoltin voimajohto Aittovaara-Pyhänselkä, joka sijoittuu hankealueen eteläpuolelle ja ylittää Kiiminkijoen vesistön useita kertoja. Sähkönsiirtohanketta varten on tehty erillinen YVA-menettely ja Natura-arviointi.

Hankealueelle sijoittuu Kiiminkijoen Natura-alueeseen kuuluva Aitto-oja, joka virtaa hankealueen pohjoisosan läpi Aittojärvestä etelään. Hankealueen länsipuolella virtaa Kiiminkijoen Natura-alueeseen kuuluva Välioja, johon Aitto-oja laskee.

Arvioinnissa esitetty näkemys Natura-alueeseen kohdistuvista vaikutuksista

Tuulivoimahankkeen vaikutusmekanismiksi luontotyyppeihin tunnistettiin pinta-alamenetykset, reunavaikutukset, pirstoutuminen, hydrologiset muutokset, kiintoainespäästöt ja vieraslajien leviämisen riski. Rakennus- ja kivipölyn tuottama kiintoainekuormitus maanrakentamisen yhteydessä aiheuttaa veden samentumista. Samenemisen lisäksi kiintoainetta voi sedimentoitua heikommin virtaavissa paikoissa ja aiheuttaa paikallisia pidempiaikaisia muutoksia olosuhteissa.

Natura-arviointi on tehty asiantuntija- arviona. Lähtötietoina on hyödynnetty Metsähallituksen suojelualueiden biotooppiaineistoa, NATA-raporttia, Maanmittauslaitoksen kartta-aineistoa sekä Aittovaaran tuulivoimahankkeen YVA-menettelyyn kuuluva aineistoa ja selvityksiä.

Arviointi perustuu suunniteltujen rakenteiden ja Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontotyyppien välisiin etäisyyksiin, valuma-alueisiin ja valumasuuntiin.

Hankkeen vaihtoehtojen VE 1 ja VE 2 osalta ei ole esitetty epävarmuustekijöitä. Vaihtoehtoa VE 3 koskevassa arvioinnissa on mainittu epävarmuustekijöiksi luontovaikutusten ennustettavuus pitkällä ajanvälillä, käytettävissä olevan luontotiedon kattavuus, yhteisvaikutusten arviointiin liittyvät haasteet sekä Natura-alueen biotooppitietojen rajallinen kattavuus.

Arviointi, hankevaihtoehdot VE 1 ja VE 2

Luontotyyppiin *Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit* (Kiiminkijoki) arvioidaan kohdistuvan merkittävien vaikutusten riski ainoastaan onnettomuustilanteissa (öljy- ja kemikaalivuodot) ellei lieventäviä toimenpiteitä huomioida.

Hankealueen pohjoisosaa läpi virtaava Kiimingin Natura-alueeseen kuuluva Aitto-oja tulkitaan kuuluvan suojelun perusteena olevaan luontotyyppiin *vuorten alapuoliset tasankojoet*. Lähimmät voimalapaikat suunnitellaan noin 335 ja 400 metrin päähän. Lähimpien voimaloiden sekä Aitto-ojan ylittävän tieuran rakentamisesta syntyvä kiintoaine- ja ravinnekuormitus voi valuma - aluetarkastelun perusteella päätyä Aitto-ojaan, jolloin merkittäviä haitallisia paikallisia vaikutuksia voi syntyä, ellei lieventäviä toimenpiteitä huomioida.

Muihin suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin eikä suojelun perusteena olevalle lajille, lietetattareelle, ei arvioida syntyvän vaikutuksia etäisyyssyistä johtuen.

Natura-arvioinnin mukaan merkittäviä yhteisvaikutuksia voivat syntyä ainoastaan Mustasuo-Tynnyrikorven tuulivoimahankkeen kanssa, mikäli lieventäviä toimenpiteitä ei huomioida molemmissa hankkeissa.

Natura-arvioinnissa esitetään suosituksia lieventävistä toimenpiteistä, kuten Aitto-ojan ylityksen toteuttamisesta arvioinnissa tarkemmin kuvatuilla erilaisilla rumpuratkaisuilla, "saos-ansan" käytöstä sekä kaapelin osalta suuntaporauksesta. Lisäksi arvioinnissa suositellaan toimenpiteitä lähimpien tuulivoimaloiden rakentamisen aiheuttaman kiintoaineksen valumisen vähentämiseksi sekä mahdollisten öljyvahinkojen vaikutusten estämiseksi.

Arviointi, Hankevaihtoehto VE 3

Hankealueen pohjoisosan läpi virtaava Kiimingin Natura-alueeseen kuuluva Aitto-oja tulkitaan kuuluvan suojelun perusteena olevaan luontotyyppiin *pikkujoet ja purot*. Lähin suunniteltu voimala perustuksineen sijoittuu noin 450 m päähän Aitto-ojasta ojitusalueelle, valuma-alueiden rajalle. Etäisyyden ja ojituksen mutkaisuuden takia kiintoaines- ja ravinnekuormituksen aiheuttaman heikentävän vaikutuksen Natura-alueen perusteena olevalle luontotyyppille arvioidaan kohtalaiseksi.

Muille suojelun perusteena oleville luontotyypeille eikä lietetattareelle arvioida syntyvän merkittävän haitallisia vaikutuksia.

Natura-arvioinnissa todetaan, että jos Aittovaaran hankkeen tuottama kuormitus pysyttelee vähäisenä, yhteisvaikutukset Mustasuo–Tynnyrikorven hankkeen kanssa jäävät jokseenkin paikallisiksi ja merkitykseltään vähäisiksi hankkeiden välisen etäisyyden vuoksi. Muiden tuulivoimahankkeiden ja Aittovaara–Pyhänselän 400 + 100 kilovoltin voimajohtohankkeen kanssa ei arvioida syntyvän merkittäviä vaikutuksia, koska hankkeet ovat joko etäällä Aittovaaran hankkeesta tai niiden vaikutukset on arvioitu vähäisiksi.

Natura-arvioinnissa annetaan suosituksia pölyämisen vähentämiseksi. Suositellaan suojata itse vesiuomaa ja/tai estää kiintoaineksen kulkeminen edelleen uomaa pitkin. Lisäksi tulisi huomioida mahdollisia työkoneen päästöjä kuten öljyvuodot. Oikein

toteutettujen lievennystoimien myötä hankkeen ei arvioida aiheuttavan merkittäviä heikennyksiä Kiiminkijoen Natura-alueen luonnonarvoihin.

1.2 Lupa- ja valvontaviraston lausunto Natura-arvioinnista

Natura-arvioinnin asianmukaisuus

Natura-arviointi on luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla. Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa edellytetty arviointimenettely on toimeenpantu luonnonsuojelulain 35 §:llä. Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisen arviointi- ja lausuntomenettelyn tehtävänä on tuottaa objektiivista tietoa viranomaiselle sen varmistamiseksi, että hanke ei yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja.

Oikeuskäytännön mukaan asianmukainen arviointi sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen (mm. asiat C-236/01, kohdat 106 ja 113, C-127/02, kohta 59, C-304/05, kohta 69). Arviointia ei voida pitää asianmukaisena, jos alueen luontotyyppistä ja lajeista koskevat tiedot puuttuvat tai ne eivät ole luotettavia eivätkä ajantasaisia (mm. asia C-43/10, kohta 115). Natura-arvioinnin tulee muodostaa itsenäinen kokonaisuus, jossa johtopäätökset perustellaan täsmällisiin tieteellisiin seikkoihin perustuen. Vaikutukset suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin tulee arvioida yksin ja yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa (mm. asiat C-127/02, C-6/04, C-98/03, C-538/09).

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arviointi ei ole asianmukaisesti laadittu sen arvioimiseksi, heikentääkö arvioitu hanke niitä luonnonarvoja, joiden perusteella Kiiminkijoen Natura-alue on hyväksytty Natura 2000 verkostoon, vaan siinä on seuraavaksi käsiteltäviä puutteita.

Hankevaihtoehtojen vaikutustenarvioinnit on täydennettävä siten, että ne ovat riittävästi perusteltuja ja läpinäkyviä. Arviointitulosten on oltava selkeitä ja niissä ei tule olla ristiriitaisuuksia.

- Eri hankkeiden aiheuttamien yhteisvaikutusten osalta esitettyä hankevaihtoehtojen VE 1-3 arviointia tulee laajentaa ja selkiyttää, ja sen johtopäätökset tulee perustella tarkemmin ottaen huomioon kaiken tyyppinen Kiiminkijoen Natura-alueeseen vaikuttava maankäyttö.
- Merkittävien haitallisten vaikutusten lieventämiseen on sitouduttava asianmukaisin keinoin.
- Suojeluperusteisiin, joiden heikentyminen poissuljetaan lieventävillä toimenpiteillä, on kohdennettava asianmukainen seuranta.

Arvioinnin toteuttamistapa

Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan Natura-arviointi on asiakirjana vaikeaselkoinen, koska vaihtoehtoista VE 1/ VE 2 sekä VE 3 on laadittu kaksi erillistä Natura-arviointiasiakirjaa, joissa kummassakin esitetään kolmen eri Natura-alueen (Olvassuo, Aittojärvi, Kiiminkijoki) Natura-arvioinnit. Natura-alueet ovat luonteeltaan erilaisia ja myös niihin kohdistuvien vaikutusten mekanismit eroavat toisistaan, joten Natura-alueiden käsittely erillisinä asiakirjoina olisi ollut perusteltua. Näihin erillisiin

asiakirjoihin olisi ollut hyvä yhdistää ja yhdenmukaistaa vaihtoehtojen VE 1-VE 3 arvioinnit. Eri hankevaihtoehtojen vaikutuksia Natura-alueeseen olisi tullut vertailla keskenään.

Lupa- ja valvontavirasto käsittelee lausunnossaan vuosina 2024 ja 2025 laaditut Natura-arvioinnit pääosin yhtenä asiakirjana ja viittaa niihin nimikkeellä "Natura-arviointi". Vuosina 2024 ja 2025 käytettiin eri nimeä suojeluperusteena olevalle suojeluperusteluontotyypille 3260. Lupa- ja valvontavirasto käyttää luontotyypistä jatkossa nimeä *pikkujoet ja purot*.

Natura-arvioinnin mukaan Kiiminkijoen Natura-alueesta saadut biotooppitiedot eivät ole kattavia eikä niihin ole sisältynyt Natura-aluetta läpi virtaava Aitto-oja, jonka tulkittiin Natura-arvioinnissa Natura-alueen suojelun perusteena olevaksi luontotyyppiä *pikkujoet ja purot*. Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa, että Natura 2000-luontotyyppien inventointiohjeen mukaan Natura-luontotyypit 3210 luonnontilaiset jokireitit sekä 3260 pikkujoet ja purot voivat olla päällekkäin, jolloin 3260 ilmoitetaan toisena luontotyyppinä. Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan Aitto-oja edustaa molempia Natura-luontotyyppijä.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että hankekuvaus on pääosin riittävä. Natura-arvioinnissa viitataan kuitenkin vaihtoehtoissa VE 1 ja VE 2 Aitto-ojaa ylittävän tieyhteyden ylityskohdan tarkemman teknisen kuvauksen osalta erillisraporttiin. Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että Natura-arviointi on itsenäinen asiakirja, jossa arvioinnin perusteena oleva tieto on esitettävä riittäväällä tarkkuudella.

Hankkeen pääasialliset vaikutusmekanismit pintavesiin on tunnistettu. Lupa- ja valvontavirasto katsoo kuitenkin, että arviointi ei ole riittävästi perusteltu, minkä vuoksi jää epäselväksi, miten esitettyihin arviointituloksiin on päädytty. Arvioinnissa puuttuu esimerkiksi tietoja hydrologisesta kytkeytyneisyydestä, ojaston virtausolosuhteista, vaikutusalueiden laajuudesta ja vaikutuksen voimakkuudesta. Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevän ohjeen (Euroopan komissio, Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö 2019) mukaan asianmukaisen arvioinnin pitää sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen.

Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että Natura-arvioinnissa yhteisvaikutuksilla tarkoitetaan kaikkia niitä vaikutuksia, jotka kohdistuvat samaan suojeluperusteeseen riippumatta siitä missä Natura-alueen osissa, milloin ja millä tavalla vaikutukset ilmenevät. Vaikutusten arvioinnissa keskitytään niihin vaikutuksiin, jotka ovat suurempia kuin Natura-aluetta verkostoon ehdottaessa. Komission tiedonannon (2018) mukaan yhteisvaikutusten arvioinnin on oltava erottamaton osa yleistä arviointia eikä vain "sivuhuomio" arviointiprosessin lopussa. Yhteisvaikutukset on Natura-arvioinnissa käsitelty hyvin pintapuolisesti.

Hankevaihtoehtojen VE 1-3 yhteisvaikutusten arvioinnissa on huomioitu vain osa Natura-alueeseen kohdistuvista maankäytön vaikutuksista, mistä syystä arviointitulokseen liittyy huomattavaa epävarmuutta. Euroopan komission

luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevän ohjeen (Euroopan komissio, Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö 2019) mukaan *Natura-arvioinnissa tulisi ottaa huomioon kaikentyypiset suunnitelmat tai hankkeet, jotka voivat yhdessä tarkasteltavien suunnitelmien tai hankkeiden kanssa aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia*. Kumulatiivisten vaikutusten tarkastelun kohteeksi voidaan ottaa huomioon jo toteutuneet, hyväksytyt ja vasta ehdotetut hankkeet ja suunnitelmat.

Lähimpien tuulivoimahankkeiden ja suunnitellun Aittovaara-Pyhänselkä 400–110 kV voimalinjan lisäksi olisi tullut tarkastella myös muuta Kiiminkijoen Natura-alueeseen vaikuttavaa maankäyttöä, mukaan lukien metsätalous ja turvetuotanto. Natura-arvioinnissa on syytä ottaa huomioon vesienhoitosuunnitelmassa arvioitu riski tilatavoitteen alentumisesta sekä vesienhoitosuunnitelmassa tunnistetut merkittävät vesien tilaan nykytilanteessa kohdistuvat paineet. Nämä ovat olennaisia arvioitaessa hankkeen yhteisvaikutuksia vesienhoidon tavoitteisiin yhdessä olemassa olevan maankäytön kanssa. Huomioitava on, että tuulivoimarakentamisen vaikutukset aiheuttavat pintavesiin hyvin samankaltaista painetta kuin metsätalous. Samankaltaisen paineen lisääntyminen jo suhteellisen vähäisissäkin määrin voi olla vesimuodostuman tilatavoitteen saavuttamisen tai ylläpitämisen kannalta merkittävää, mikä voidaan katsoa merkittäväksi heikentäväksi vaikutukseksi myös Natura-alueen suojeluperusteisiin.

Natura-arvioinnissa ei ole hyödynnetty maaliskuussa 2025 avoimesti saataville tullutta Metsätaloudelle herkät vesistöt - paikkatietoaineistoa. Aineiston mukaan Kiiminkijoen vesistöön kuuluvat pintavedet, kuten Aitto-oja, on arvioitu metsätaloudelle erittäin herkiksi vesimuodostumiksi. Aineistossa on myös annettu ohjeistusta, mitä tulee ottaa huomioon, mikäli toimitaan vesimuodostuman /pienveden vaikutusalueella.

Yhteisvaikutusten arvioinnin pohjana on oletus, että Aittovaara-Pyhänselkä 400–110 kV voimajohtohankeeseen vaikutukset Kiiminkijoen Natura-alueeseen jäävät vähäisiksi. Lupa- ja valvontavirasto kiinnittää huomiota siihen, että ELY-keskus on lausunnossaan POPELY/2084/2025 todennut Aittovaara-Pyhänselkä 400–110 kV voimajohtohankeeseen yhteydessä laaditun Natura-arvioinnin olleen puutteellinen, joten arviointitulokseen liittyy huomattavaa epävarmuutta.

Lupa- ja valvontavirasto nostaa esille, että vaihtoehdon VE 3 luontotyyppikohtaisessa arvioinnissa Aitto-ojaan kohdistuvien vaikutusten on arvioitu olevan kohtalaisia, kun taas yhteisvaikutusten arvioinnin pohjaksi ne on esitetty vähäiseksi. Arvioinnista ei selviä syy tähän epä johdonmukaisuuteen. Lupa- ja valvontavirasto lisäksi muistuttaa, että Natura-arvioinnissa ei tule arvioida vaikutusten merkittävyyttä luokitteluasteikollisena (LUOPAS-opas, Mäkelä & Salo 2024).

Arvio vaikutuksista Kiiminkijoen suojelutavoitteisiin

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että Kiiminkijoen - Natura-alueen suojelutavoitteena on alueen olemassa olevan tilan säilyttäminen tai parantaminen. Natura-alueen suojelutavoitteiden ja vesienhoidon tavoitteiden mukaisesti vesistöön jo nykytilassa kohdistuvia paineita tulisi vähentää eikä lisätä.

Koska Aittovaaran tuulivoimahankkeen vaihtoehdoista VE 1 - VE 3 aiheutuvia heikentäviä vaikutuksia suojelun perusteena olevalle luontotyypeille ei voida

varmuudella poissulkea, suunniteltua toimintaa ei voida katsoa Natura-alueen suojelutavoitteiden mukaiseksi.

Natura-arvioinnissa esitetyn mukaisesti heikentäviä vaikutuksia kohdistuu Natura-alueen suojeluperusteluontotyyppisiin 3210 *luonnontilaiset jokireitit* ja 3260 *pikkujoet ja purot*. Lupa- ja valvontavirasto yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn näkemykseen, ettei hankkeesta aiheudu heikennystä luontotyyppisiin 3110 *karut kirkasvetiset järvet* ja 3160 *humuspitoiset järvet ja lammet* eikä suojeluperustelajiin lietetatar. Lietetatar ei esiinny hankkeen läheisyydessä, vaan Kiiminkijoen suistossa.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että yllä Natura-arvioinnin puutteiden vuoksi hankkeen yhteisvaikutusten arviointi ei ole asianmukainen, minkä vuoksi merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Kiiminkijoen Natura-alueen suojeluperusteisiin luonnontilaiset jokireitit, pikkujoet ja purot sekä Natura-alueen koskemattomuuteen ei voida varmuudella poissulkea.

Lupa- ja valvontavirasto ottaa kantaa Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten merkittävyyteen, kun Natura-arviointia on täydennetty niin, että se täyttää asianmukaiselle arvioinnille asetetut vaatimukset.

Lieventävät toimenpiteet

Mikäli Natura-arvioinnissa merkittävien vaikutusten mahdollisuutta ei pystytä poissulkemaan, tulee vaikutuksia lieventää. Natura-arvioinnissa lieventäminen on tehtävä konkreettisin, todistetusti tehokkain ja suojeluperustekohtaisesti määritellyin toimin. Natura-arvioinnissa vaikutukset arvioidaan ensin ilman lieventävää toimenpidettä ja sitten sen kanssa.

Natura-arvioinnin mukaan lieventäviä toimenpiteitä tarvitaan hankevaihtoehdoissa VE 1 ja VE 2, jotta suojeluperusteena olevaan luontotyyppiin *pikkujoet ja purot* (Aitto-oja) kohdistuvat mahdollisesti merkittäväksi arvioidut haitalliset vaikutukset saataisiin lievennettyä ei-merkittäviksi. Lisäksi mainitaan, että suojeluperusteluontotyyppiin *Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit* voivat kohdistua merkittävät haittavaikutukset onnettomuustilanteissa, mikäli lieventäviä toimenpiteitä ei huomioida. Lieventäviksi toimenpiteiksi esitetään erilaisia vaihtoehtoja sisältäviä suosituksia. Merkittävän haitallisia yhteisvaikutuksia hankkeen vaihtoehtojen VE 1-2 ja Mustasuo-Tynnyrikorven tuulivoimahankkeen kanssa pidetään mahdollisena, mikäli lieventäviä toimenpiteitä ei toteuteta molemmissa hankkeissa.

Myös hankevaihtoehdon VE 3 osalta suositellaan lieventämistoimien käyttöä kohtalaiseksi arvioitujen heikentävien vaikutusten lieventämiseksi. Auki kuitenkin jää, onko vaikutusten lieventäminen nähty edellytyksenä sille, että yhteisvaikutukset muiden tarkasteltujen hankkeiden kanssa pysyisivät ei - merkittävinä.

Lupa- ja valvontavirasto muistuttaa, että Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevän ohjeen mukaan *lieventämistoimenpiteitä tarkastellaan 6 artiklan 3 kohdan yhteydessä, ja ne ovat kiinteä osa hankkeen eritelmiä tai edellytys hankkeen hyväksymiselle. Jokainen toimenpide on kuvattava yksityiskohtaisesti ja täsmennettävä, miten se poistaa tai vähentää todettuja haitallisia vaikutuksia ja miten, milloin ja kuka*

sen toteuttaa ja millaisia järjestelyjä otetaan käyttöön toimenpiteiden vaikuttavuuden seuraamiseksi ja tarvittavien korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseksi.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, ettei edellä mainitussa ohjeessa esitetyt tietovaatimukset täyty tässä arvioinnissa lieventämistoimenpiteiden osalta, eikä niiden riittävyttä merkittävien haitallisten vaikutusten vähentämiseksi näin ollen ole riittävällä tavalla osoitettu. Lupa- ja valvontavirasto kiinnittää huomiota myös siihen, että Natura-arvioinnin perusteella jää epäselväksi, aiotaanko lieventämiskeinot toteuttaa, ja onko hankkeesta vastaava niihin sitoutunut.

Seuranta

Natura-arvioinnissa seurannalla varmistetaan lieventävien toimenpiteiden täytäntöönpanon onnistuminen (Komission tiedoksi C(2021) 6913 Final). Seuranta on kohdennettava niihin suojeluperusteisiin, joiden heikentyminen on poissuljettu lieventävillä toimenpiteillä. Seurantasuunnitelma on oleellinen osa sellaista Natura-arviointia, jossa muuten mahdollisesti merkittäviä vaikutuksia lievennetään. Seurantasuunnitelman tulee sisältää odotettujen tulosten eli hypoteesien asianmukaisen dokumentoinnin.

Seurannalla ei voida korvata sitä, että Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyn perusteella merkittävien vaikutusten syntymättä jäämisen on oltava varmaa (EUTI C-239/04, C-142/16). Tästä huolimatta Lupa- ja valvontavirasto pitää tärkeänä, että seuranta on riittävän laaja havaitsemaan myös yllättäviä vaikutuksia.

Arvioinnissa ei ole esitetty lainkaan suunnitelmaa Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontotyyppien *luonnontilaiset jokireitit* sekä *pikkujoet ja purot* seurannasta, vaikka etenkin hankevaihtoehtojen VE 1 ja VE 2 osalta esitetty arviointi on ehdollinen sille, että hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia lievennetään. Tämä on selkeä puute.

1.3 Lupa- ja valvontaviraston johtopäätös Natura-arvioinnista

Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa hyväksyntänsä suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, ettei suunnitelma tai hanke vaikuta kyseisen Natura-alueen koskemattomuuteen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hankkeelle voi myöntää luvan tai suunnitelman hyväksyä vain, kun Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin kohdistuvat merkittävästi heikentävät vaikutukset ovat poissuljettuja (LSL 39 §).

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, ettei suojelun perusteena olevien luontotyyppien *luonnontilaiset jokireitit* sekä *pikkujoet ja purot* osalta vaikutustenarviointia voida pitää asianmukaisesti toteutettuna. Näin ollen Natura-arviointi ei anna edellytyksiä merkittävien heikentävien vaikutusten poissulkemiseen. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että luontotyyppien *luonnontilaiset jokireitit* sekä *pikkujoet ja purot* osalta esitettyä vaikutusten arviointia on täydennettävä.

Arvioinnin tulee noudattaa LUOPAS-oppaassa ja tässä lausunnossa mainituissa Euroopan komission tiedonannoissa annettuja ohjeita.

2 Asian käsittelijät

Asian on esitellyt ylitarkastaja Antje Neumann ja ratkaissut ylitarkastaja Riikka Juutinen
Lausunto on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on lausunnon viimeisellä
sivulla.

Lupa- ja valvontavirasto
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihte: 0295 254 000
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/24920/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/24920/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Neumann Antje 19.03.2026 16:48

Ratkaisija Juutinen Riikka 20.03.2026 08:17